

Slovenski dom

Štev. 162.

V Ljubljani, sreda 20. julija 1938.

Leto III

Kralj Jurij in predsednik Lebrun sta potrdila tesno povezanost obeh velikih demokratičnih držav v boju za svetovni mir

Anglija in Francija želita le srečo vseh narodov

Po štiri in dvajsetih letih sta se v ponedeljek angleški kralj in kraljica odpravila na obisk velike francoske zvezniške države. Ta obisk, ki je, kakor omenjeno, prvi po štiri in dvajsetih letih, daje vsemu potovanju angleške kraljevske dvojice poseben poudarek, ki utegne biti odločilnega državnega značaja. Francija se je že dolgo pripravljala na ta obisk, ki bo samo novo potrdilo velikega zavezništva med dvema svetovnimi imperijama, kakor sta angleški in francoski v težnji za ohranitev dosedanjega evropskega in sploh svetovnega ravnotežja.

Ko se je kraljevska angleška dvojica odpravila v ponedeljek iz Londona, ju je na vsej poti od Buckingamske palače pa do postaje Victoria ob straneh spremljala tisočglava množica občinstva. Angleški kralj se je peljal obločen v modro z zlatom pretkano uniformo admiralja angleške mornarice, kraljica pa je bila obločena v črno, samo na prsih je imela pripečete tri bele rože, nosila je dolgo obleko iz črne svile s rebro liscu in imela dolg pajčolan, ki ji je padal do ramen. Trije beli nagelji in trojna biserna ogrlica so si dajali posebno svečan izraz. Ministra lord Samuel Hoare in lord Halifax sta spremljala vladarja na peron postaje Victoria, kamor je prispelo spremstvo po 9 uri. Na peronu se je kraljica pogovarjala s člani francoskega poslanstva in drugimi odličnimi osebnostmi. Nato pa sta kralj in kraljica stopila v posebni vlak, ki je bil ves okrašen s cvetjem, sam natečen postaje Victoria pa je dal vlak znak za odhod.

Dover. Ob 10.45 je ladja, na kateri sta se vozila kralj in kraljica, odplula proti Boulogni, in ko je dvorni vlak iz Londona prispel v pristanišče Dover, je stotisočglava množica pričakala dvorni vlak. Vse zgradbe in vse ladje v pristanišču so bile okrašene s francoskimi in angleškimi zastavami.

Ob 11.45 je priplula v Boulogne ob morju kraljevska jahta "Echantresse", na kateri se vozila kralj Jurij in kraljica Elizabeta. Na ladjo je prvi stopil francoski zunanji minister Bonnet in v imenu Francije pozdravil angleškega kralja in kraljico. Ob 12.50 sta se kralj in kraljica izkrcala. Navdušenju množice, ki je stala na obrežju, ni hotelo biti kraja. Po vsem pristanju se je vladala iskreno navdušenje nad tem velikim, pomembnim obiskom. Zastave obeh zvezniških držav so krasile postopja in ladje.

S posebnim motornim vlakom se je kraljevska dvojica odpeljala iz Boulogne sur Mer proti Parizu, kamor je prispel vlak ob 16.50 in se ustavil na postaji Bois de Boulogne, ki je bila ves okrašena s cvetjem in zastavami, kakor je bila pred dvajsetimi leti 1914, ko sta na isti postaji izstopila angleški kralj Jurij V. in kraljica.

Kralju je šel nasproti sam predsednik Lebrun, da ga pozdravi. Gumenje topov in brnenje letalskih eskadril je nudilo nepopisen prizor navdušenja, ko je kralj obhodil polk častne straže pred kolodvorom. Na vsej poti po boulogneski cesti je ob straneh stala strnjena vrsta gardnih in drugih elitnih polkov. Stotisoči Parizanov so pozdravljali kraljevske dvojice v dokaz, da francosko ljudstvo visoko ceni njuno prijateljstvo, ki daje vsemu obisku svoje zgodovinsko potrdilo. Venci cvetja so obšipali kraljevski voz in ves Pariz je bil priča zmagoslavnemu pohodu vladarja, kakršnega svet še ni videl v vsej zgodovini.

Ves Pariz je bil v samih zastavah, množice tujecev Angležev in Egipčanov so prispele v Pariz, da vidijo to veličastje prijateljstva in simpatij. Ko sta kralj in kraljica prispela že vsa zasuta s cvetjem do Fochove avenije, sta ugledala krasen spomenik Francije, ki ga je izdelal kipar Bourdelle. Tedaj jima je mahal v pozdrav tisoče in tisoče pariških otrok s francoskimi in angleškimi zastavicami. Od Etoile pa do Concorde trga se je vlekla ena sama veličanska zastava. Po oknih mnogih hiš so se spuščale dragocene preproge, vse glavne ulice in prometne žile so bile kakor na sam največji narodni praznik. Po izložbah trgovin so bile izstavljene slike angleškega kralja in kraljice ter angleških princes, prodajalci pa so po ulicah prodajali dragocenosti vsake vrste, kakor broške, robce in znake s slikami angleškega

kraljevskega para. Bil je sprejem, kakršnega Pariz ni priredil še nobenemu vladarju. Bil je sprejem, ki bo priča in simbol velike pripravljenosti živeti v miru. Sprejem, ki po letu 1914 prvič tako jasno meče žarko luč širom vsega sveta na današnje dogajanje, ob katerem se vsi zavedamo njegove velike zgodovinske pomembnosti.

Zdravca predsednika Lebruna

Pariz, 20. julija. O. Na snočni slavnostni večerji v Elizejski palači sta bili izmenjani zelo pristrčni zdravici med Lebrunom in kraljem Jurijem VI. Lebrun je v svojem govoru izjavil med drugim, da preveča priateljstva med Francijo in Anglijo ista želja o tem, kako naj se rešujejo problemi narodnega in mednarodnega pomena. Lebrun je nato podčrtal pomembnost in koristnost sporazuma med Francijo in Anglijo tako med svetovno vojno kakor tudi v dobi mira. Dodal je, da natega ta sporazum Angliji in Franciji precejšnje obveze tako v moralnem oziru kakor tudi v tem, da se ohrani mir in da se spoštujejo mednarodni zakoni. Izpolnjevanje mednarodnih zakonov pa ne more biti popolno brez izpolnjevanja lastnih dolžnosti in brez stalnih naporov obeh držav, da se ohrani splošni mir. Na vseh poljih morata biti varnost in edinstvo glavni cilj civilizacije in nobena država ne sme izgubiti tega cilja izpred oči, ker obstoječa močnosta novih prijateljev. Prepričan sem, da bo Vaše Veličanstvo in vlada Vašega Veličanstva storila vse, da se to uresniči, prav tako pa bom storil vse tudi sam, kakor tudi vlada francoske republike, da se čimprej uresniči ta blagohotni namen. Ves prežet s temi željami in v popolni iskrenosti dvigam v imenu Francije čašo na čast Vašega Veličanstva, na čast Njegovega Veličanstva kraljice in kraljevskega doma, za veličino in napredek Velike Britanije, in britanskega cesarstva.

Odgovor kralja Jurija

Nj. Vel. kralj Jurij VI. je v svojem odgovoru med drugim rekel: Dvigam se s čustvi zadovoljstva in hvaležnosti, gospod predsednik, da vam odgovorim na tako pristrčno in gnilivo zdravico, ki ste jo izrekli kraljici in meni. V veliko zadovoljstvo nam je, da smo na prvi obisk od začetka naše vladavine prišli lahko v Pariz, v to plemenito prestolnico prijateljske države, na katero je Velika Britanija vezana s mnogimi spomini na skupne žrtve. Kraljica in jaz sva globoko ginja nad sprejemom, ki nama je bil danes prirejen. Kljub ozkemu morskemu prelivu, ki nas loči, sta se naši dve državi združili in povezali svoji urodi v teku stoletij.

Spor na Daljnem vzhodu še ni urejen

Japonci zaenkrat samo protestirajo

Tokio, 20. julija. (O.) Državni svet, ki mu je predsedoval predsednik vlade knez Konoje, je danes dopoldne razpravljal o obsejnim incidentu pri Hungu. Po tej seji sta razpravljala zunanji minister Ugaki in vojni minister Igataki o nadaljnjih ukrepih japonske vlade, ker Moskva ne pojasni svojih ukrepov. Vsi dosežani uradni protesti japonske vlade v Moskvi in Harbinu, kakor tudi pogajanja poveljnika japonskih čet pri Hungu, so ostali brez dohodnih ali pa brez jasnih odgovorov s strani Sovjetov. Sovjetska Rusija še dalje trdi, da se sovjetske čete nahajajo na svojem ozemlju in da je zasedeni hrib sestavni del sovjetskega ozemlja. Vrhovni poveljnik v Koreji general Koiso je po povratku v Tokio izjavil, da sam ne verjame, da bi Moskva pripravljala kakršnokoli resnejšo akcijo proti Japonci. Notranji položaj v sovjetski Rusiji je tak, da Sovjeti nikakor ne morejo riskirati kakršnokoli pustolovščino.

Tokio, 20. julija. O. Japonski veleposlanik v Moskvi je izročil sovjetski vladi oster protest japonske vlade zaradi vpada sovjetskih čet na ozemlje Mandžukua. Protestiral je tudi proti temu, ker se te čete še dozdaj niso umaknile.

Tokio, 20. julija. AA. (Reuter.) Javno se izraža bojazn, da ne bi zavzetje doline Cangi-

Sedaj bi bilo nemogoče, da se ne bi spomnili na tisto dobo, ko so bili ti naši odnosi najpristržnejši. Velikani naših dveh narodov so dokazali, kakšne so naše medsebojne lastnosti, vendar so to popravili le na slabotnejši način. Toda naše dolgotrajno in pristržno sodelovanje je dokazalo da sledimo istim idealom. Naša dva naroda sta enako vdana demokratičnim idealom, ker ti najbolje odgovarjajo njenemu naravnemu geniju. Preveča nas vera v blagodat svobode in ponosni smo na to svojo politično vero, ki jo delimo tudi z drugimi narodi. Zavedamo pa se, da nam ta vera nalaga tudi veliko odgovornost. Naš sporazum in naše iskreno prijateljstvo, ki ste ga omenili gospod predsednik, ni naperjeno proti nikomur. Naše vlade žele doseči mednarodne sporazume z vsemi, da bi se tako ohranil svetovni mir in da bi se uredila vsa gospodarska vprašanja, ki naj omogočijo blagostanje človeštva. Naši dve vladi zasledujeta skupen cilj in ta je, da želita srečo vseh narodov. Zelo sem vam hvaležen, da ste mi nudili priliko, da podčrtam prijateljske vezi med Francijo in Veliko Britanijo in zato so me zelo ganile želje za veličino in napredek moje države in mojih prekomorskih posesti. V svojem imenu in v imenu Nj. Vel. kraljice, v imenu Nj. Vel. kraljice Mary, obeh princes in kraljevskega doma se vem najlepše zahvaljujem. Dvigam čašo na vaše zdravje in za čast in slavo Francije.

Dar angleški kraljici

Pariz, 20. julija. AA. (Havas.) Kraljici Elizabeti je pri uradnem obisku v Elizejski palači predsednik republike Lebrun podaril veliko stensko preprogo. Nato se je angleška kraljevska dvojica vrnila na Quai d'Orsay, kjer je kralj Jurij VI. sprejel člane diplomatskega zbora. Ob 20 pa sta se kralj in kraljica zopet pripeljala v Elizejsko palačo, kjer je Lebrun priredil slavnostno večerjo njima v čast. Med kratkim obiskom pri Lebrunu je angleška kraljevska dvojica izrazila svoje zadovoljstvo in veselje nad navdušenim sprejemom v Parizu.

Pariz, 20. julija. AA. (Havas.) Gospa Lebrun je včeraj izročila kraljici Elizabeti za oboe princese knjigo, ki jo je darovalo društvo "L'Acueil Francaise". To društvo je ustanovila ga. de Jouvenel. V knjigi so zbrani podpisi najuglednejših francoskih osebnosti in ki zavzemajo najvišje položaje v Franciji.

Pariz, 20. julija. AA. (Havas.) Ob prihodu angleške vladarske dvojice v Francijo so bili angleški veleposlaniki v Parizu sir Eric Phipps in člani kraljevskega spremstva odlikovani z redom velikega križa legije časti.

hupenga po sovjetskih četah ne postal drugi incident pri Lupusiao, zaradi katerega je, kakor znano, prišlo do vojne med Kitajsko in Japonci. Mislijo, da je oziroma na sovjetsko-mandžurski meji res silno napeto. Mandžurske oblasti so zahtevale, da se sovjetske čete takoj umaknejo, ker bodo sicer energično nastopile proti kršilec meje. Sovjetsko-mandžurska pogajanja o ureditvi tega incidenta so prekinjena.

Tokio, 20. julija. AA. (DNB.) Na japonsko-sovjetski meji je prišlo včeraj do incidenta. V trenutku, ko se je mudila japonska orožniška patrulja v bližini meje, severno od Vladivostoka, so se z ruske strani razlegli strelji. Nek japonski podčastnik je ranjen.

Zadeva v Jakopičevem paviljonu urejena

Ljubljana, 20. julija.

Davi je prišla v našo redakcijo zasebnica ga. Czipothova, ki je bila v ponedeljek razstavo slikarja Inkiostrija v Jakopičevem paviljonu. Sporočila je, da je zaplenila slike že v ponedeljek, ker je bila informirana, da je razstava že zaključena. Te informacije je na kraju samem dobila preteklo soboto. Ker ni dobila zase dovolj zanesljivih garancij, je bila prisiljena — v mnenju, da je razstava v kraju — preiti k rubežni, da na ta način pride do svojega denarja, ki ga je morala dobiti, saj si s težkim delom služi vsakdanji kruh ter mora vzdrževati še druge. Slikar g. Inkiostri je — kakor je dejala — to dejstvo prezrl; kaj drugače bi bilo, če bi dolgoval denar bogatašu. Zdaj je zadeva urejena; gospa Czipothova je dobila znesek vrnen, slike više spet v Jakopičevem paviljonu in tako se razstava obeh umetnikov, gg. Lobode in Inkiostrija nadaljuje do 31. t. m. Pojasnilo prinašamo, da se čuje tudi druga plat zvona.

Požar pri „Figovcu“

Ljubljana, 20. julija.

Danes dopoldne malo po deseti uri se je na dvorcih gostine »Figovec« na Dunajski cesti vnel voz sena. Na kraj požara so bili poklicani gasilci, ki so odšli tja z brzgalno in skušali ogenj, ki je bil za vso okolico prav nevaren, zadušiti. Nevarenost je bila zlasti, da zgori staro poslopje gostilne »Figovec«, ki je še edino starinsko poslopje v tem delu mesta, potrebnem, da se uredi po novem mestnem regulacijskem načrtu. Razumljivo je, da je ogenj mahoma zajel ves voz sena in da je požar privabil mnogo ljubljanskega firbea, toliko bolj, ker je gorelo na enem najprometnejših delov Ljubljane.

Sena se sicer ni posrečilo gasilec rešiti in je vse pogorelo, obvarovali pa so ognja bližnje gospodarske in stanovanjske objekte.

Vesti 20. julija

Angleška lordska zbornica je sprejela zakonski predlog o finančnem sporazumu med Anglijo in Turčijo brez glasovanja.

Pregled o plačevanju članarine v DN je objavilo tajništvo DN. Iz pregleda je razvidno, da zlasti južnoameriške države nič kaj pridno ne plačujejo svojih prispevkov.

Za 114 milijonov mark je bila pasivna nemška trgovinska bilanca v prvem letošnjem polletju. Uvoženega blaga je bilo 2697 milijonov, a izvoženega za 2583 milijonov mark.

Poljski zunanji minister Beck križari s svojo jahto, kakor vsako leto ob obalah Baltičkega morja. Včeraj je obiskal mesto Gdansk.

Mehiko bo prihodnje leto obiskal predsednik Združenih držav Roosevelt. Podrobnosti o svojem obisku pa predsednik ni nič navedel.

Glede Gran Chaca, zaradi katerega se že dolgo leta bojujejo in prepirata južnoameriški republiki Bolivija in Paragvaj, je bil na mirovni konferenci v Buenos Airesu sklenjen sporazum. Pri tem so posredovali predsedniki vseh južnoameriških držav.

Madžarska se ne bo pridružila protikomunističnemu bloku, v katerem so Nemčija, Italija in Japonska, tako piše budimpeštanski list »Pesti Hirlap«.

Obsojeni madžarski narodnosocialistični voditelj Szalassy je ponudil 10.000 pengov kavcije za to, da bi ga sodišče izpustilo na svobodo. Apelacijsko sodišče pa je ponudbo odklonilo.

Zanimive napise so odkrili pri izkopavanjih blizu Senitja Severa v Lebtijs Magna v Tripolisu. Ti napisi menda izvirajo iz leta 28 pred Kristusom.

V Londonu se mudi Hitlerjev pribojnik stotnik Wiedman. Govorilo se je, da ima Wiedman s tem svojim obiskom posebne namene, ker se je sestel z različnimi angleškimi državniki. Vse to pa nemški časopisi odločno zanikajo.

Finska je sprejela ponudbo mednarodnega olimpijskega odbora, naj se olimpijada v letu 1940 priredi v Helsinku.

V Tunisu je francoska policija prejela 3 Italijane zaradi suma, da so fotografirali francoske utrdbe na tunizjsko-libijskii meji. Prijeli so jih v trenutku, ko so hoteli stopiti v potniško letalo, ki vzdržuje zvezo med Tunisom in Rimom.

Valencijska vlada je sklenila poklicati na delo vse pripadnike 34. in 36. letnika, brez razlike spola. Vsi ti bodo morali delati pri gradnji obrambe Valencijske.

Posebne poštne znamke bo izdala valencijska vlada v čast 43. divizije, ki se je dva meseca na Pirenejskih uprila pritisku Francovih čet.

Katalonski prosvetni minister si je včeraj ogledal tamkajšnji katedralo, ki so jo močno razdejale bombe. Pravijo, da bodo dali »rdečo« katedralo obnoviti.

Egiptovska kraljica-mati se je včeraj pripeljala v Genovo. Ko si je ogledala mesto, je odpotovala v Benetke, od tam pa bo krenila dalje v Budimpešto.

Poseben odbor angleškega parlamenta se še vedno bavi z zadevo poslanca Sandysa, ki je pred kratkim na parlamentarni seji govoril o nekih tajnih dokumentih narodne obrambe. Zaradi tega je bil včeraj zaslišan minister za koordinacijo sir Thomas Inskip. Ker ta prvi odbor zadeve ni mogel urediti, se bo z njo ponovno bavil odbor za privilegije.

Ob prezgodnjem grobu ge Šavnikove

Kranj, 19. julija.

V ponedeljek zvečer se je bliskovito razširila po Kranju in okolici vest o prerani smrti gospe Slavke Šavnikove. Vsak, ki jo je poznal, je bil globoko užaloščen ob njeni prezgodnji smrti. Vsak govori o pokojni gospe samo dobro.

Gospa Slavka se je rodila leta 1898 v Predtrgu pri Radovljici. Po dovršenih šolah je dobila mesto uradnice v Ljubljanski kreditni banki v Kranju, kjer se je spoznala z uglednim kranjskim lekarnarjem g. Francem Šavnikom in se z njim poročila.

Kljub temu, da se je s svojim možem najboljše razumela in kljub dobri situaciji njegovega podjetja je bilo življenje pokojnice težko. Prav hud udarec je bil za gospo Slavko smrt njenega prvorojenca Janka, ki je umrl leta 1925. Komaj šest let zatem pa je nepričakovano zadela kap njenega moža g. Franca in sicer v kranjski občinski posvetovalnici. Ta udarec jo je zadel tako hudo, da od tega časa ni bila več zdrava. Njene sile so močno opešale, ko ji je že čez dve leti po tem strašnem udarcu umrl sin Franek in čez tri leta zatem hčerka Vidka. Vsaki dve leti se je oglašala smrt v njeni ljubljani družini: od štirih otrok ji je ostal samo še sin Bogdan. Tega otroka se je gospa oklenila z vsem srcem, zanj je delala in skrbela, dokler ni žutila, da so njene moči docela izčrpane. Pred dvema mesecema je odšla na odhiti v Kranjsko goro, od tu pa v sanatorij v Zagreb, kjer je bila v soboto operirana. Kljub skrbni negi in vsej pažnji zdravnikov, za blago gospo ni bilo več pomoči, v ponedeljek zvečer ob 8 je izdihnila svojo blago dušo.

Posebno briedek udarec je njena prezgodnja smrt za 15 letnega sina Bogdana, hudo je zadela smrt tudi njeno tačso gospo Leopoldino Šavnikovo. Ob preranem grobu žalujejo tudi kranjski reveži, ki so imeli v osebi gospe Šavnikove svojo predobro mater. Gospa Šavnikova je bila pred leti tudi podpredsednica Vincencijeve konferenice, to dolžnost pa je odložila, ko ji je umrl mož in je morala prevzeti vodstvo gospodarstva. Pri gospodarstvu ji je pomagal tudi njen oče in sorodniki. Posebno veliko je darovala za kranjsko Marijanišče, otročički v Marijanišču so jo dobro poznali, saj ni nikoli prišla praznih rok med nje.

Težko bi bilo našeti vsa dobra dela, ki jih je delala gospa Šavnikova, saj je ona ponavadi delala po gestu: naj ne ve levica, kaj dela desnica. Za vsa njena dela pa ve dobri Bog, ki bo njen bogat plačnik.

Romunija žaluje ob krsti svoje kraljice

Bukarešta, 20. julija. AA. (Rador.) Minister dvora je dal sledeče obvestilo:

V torek ob 11 so posmrtno ostanke blagopokojne kraljice-matere položili v dvorec Peleš v Sinaji na oder. Občinstvo se je poklonilo pred odrom včeraj in danes. Jutri bodo krsto s truplom s posebnim vlakom prepeljali v Bukarešto in jo položili na oder v dvorec Cotroceni. Občinstvo se bo pripustilo k odru jutri, v petek in soboto. V nedeljo bo pogreb krenil ob 18 iz dvorca Cotroceni do dvorske postaje, odkoder bo vlak popeljal posmrtno ostanke kraljice Marije do samostana Curtea de Argez. V ponedeljek pa bo pogreb v kraljevi grobnici. Dvorsko žalovanje bo trajalo šest mesecev, od teh bodo trije meseci globokega žalovanja.

Bukarešta, 20. julija. Člani romunske vlade so včeraj dopoldne s posebnim vlakom prispeli v Sinajo. Takoj po prihodu so člani vlade prišli v dvorec Foisor, kjer so kralju Karolu izrazili svoje sožalje. Nato so člani vlade odšli v dvorec Pelișor, kjer so se poklonili posmrtnim ostankom blagopokojne kraljice Marije in položili na oder vence. Danes je bila pred katedralom služba božja, ki jo jebral patrijarh Miron Cristeo z veliko asistenco duhovnikov v prisotnosti kralja Karola, prestolonaslednika Mihajla, princeze Elizabete, članov civilnega in vojaškega doma kralja Karola in zastopnikov krajevnih oblasti. Nato so krsto s posmrtnimi ostanki in spremstvu kralja Karola,

prestolonaslednika Mihajla, princeze Elizabete in članov vlade prenesli v dvorec Peleš.

Bukarešta, 20. julija. AA. V ponedeljek zvečer je bila v dvorec Sinaja seja vlada. Na seji so razpravljali o pripravah za pogreb blagopokojne kraljice-matere Marije. Predsednik vlade je objavil splošno žalovanje v državi. Vsa gledališča so zaprta in trgovine bodo zaprte ves dan na dan pogreba. Na vseh hišah vise zastave s črnim florom. Posmrtno ostanke blagopokojne kraljice bodo v četrtek prepeljali v kraljevi grad v Bukarešto, pogreb pa bo najbrž v nedeljo.

Bukarešta, 20. julija. Danes bodo odprli oporo pokojne kraljice-matere Marije. Takoj nato bodo balzamirali truplo pokojnice in ga nato položili v dvorec Cotroceni na mrliški oder. Svečani pogreb bo najbrž v soboto v samostanu Curtea de Argez, kjer se nahaja grobnica romunskih kraljev.

Bukarešta, 20. julija. AA. (Rador.) Snoči ob 18.30 je dopotoval princ Nikola na pogreb blagopokojne kraljice-matere Marije.

Žalovanje na našem dvoru

Belgrad, 19. julija. AA. Zaradi smrti Nj. Vel. kraljice Marije romunske bo po najvišjem nalogu dvor Nj. Vel. kralja žaloval šest tednov, to je od 18. julija do 28. avgusta 1938. Prve tri tedne bo globoko žalovanje.

Ljubljanski fotografski natečaj

Za tujkoprometno propagando rabi Ljubljana mnogo lepih slik

Ljubljana, 20. julija.

Natečaj, ki ga je razpisalo ljubljansko mestno poglavarstvo, da dobi čim največ dobrih slik mesta za propagandne namene, gre h kraju, ker je treba najkasneje do 31. julija turističnemu odboru na mestnem poglavarstvu poslati slike. Trdno smo prepričani, da naši fotografi smatrajo povabilo mesta Ljubljane k tekmu za častno nalogo in tudi za težko pričakovano priliko, da dajo v službo svojega domačega kraja vse svoje znanje. Ljubljanski fotoklub slovi po vsem svetu za mojstrski klub umetnostne fotografije, zato je skoraj neverjetno, da so bili tujkoprometni faktorji vedno v največji zadregi, kadar je bilo treba naše mesto pokazati v slikah.

Ljubljana, v vseh delih sveta slovito središče umetnostne fotografije, je še danes brez dobrega lastnega portreta!

Upamo, da nam natečaj dá obilico izvrstnih slik, da svetu lahko pokažemo zanimivosti, slikovitosti in vabljivosti glavnega mesta Slovenije. Gotovo bodo naši fotografski umetniki pri tekmu radi pokazali svojo ljubezen do Ljubljane, ki je vedno rada podpirala njih prizadevanja ter jim šla vedno rada na roko. Spominimo se samo dobrohotnosti mestne občine in mestnih zavodov napram Ljubljanskemu fotoklubu.

Ljubljana torej potrebuje slike predvsem za propagandne namene. S tega stališča si morajo fotografi prizadevati, da pokažejo predvsem tudi vabljivo in reprezentativno Ljubljano. Imamo sicer že preobilo odličnih slik Studentovske ulice, Na stolbi in podobnih skritih kotičkih, toda dvomimo, da bi tuji zaradi takih zavetij prihajali v Ljubljano. Pokazati moramo predvsem, kako se naša mala, častljiva baročna Ljubljana naglo izpreminja v moderno velemesto, ki tuju nudi prav vse ugodnosti in udobnosti, kakršne pričakuje v velemestih. Slavni slikarji in grafiki tujih narodov nam dokazujejo, da so tudi moderne ulice in moderna poslopja ter stavbe motivi, popolnoma enakovredni tako imenovanim romantičnim motivom. Seveda je pa moderno poslopje in moderno ulico na prvi pogled težje fotografirati, nego razdrto kmečko bajto. Toda estetika pravi, da pravi umetnik tudi iz najbolj prozaičnega in še tako banalnega motiva zna ustvariti umetnino. S tem, da nam naši tekmovalci pokažejo tudi moderno Ljubljano, svojemu domačemu kraju šele dokažejo, da so res svetovni mojstri in tudi ljubitelji sinovi ter dobri občani glavnega mesta Slovenije.

Znamenita je naša baročna Ljubljana, ki jo naši fotografski umetniki že vidijo in tudi že precej dobro poznajo. Prav tako znamenita je pa tudi moderna Ljubljana, saj njena arhitektura dominira v vsej državi, da jo posnemajo povsod in brez pridržkov občudujejo tudi v tujem svetu.

Razpis natečaja opozarja tekmovalce tudi na notranjost cerkva in drugih poslopij ter na razne detaje, oltarje, kipe in druge izdelke umetnostne obrti, vendar pa nikjer ne pravi, da misli samo na starino. Turistični odbor prav tako potrebuje slike notranjosti modernih cerkva in poslopij ter sploh moderne umetnosti in sodobne umetnostne obrti. Za fotografiranje notranjosti je pa treba primernih aparatov, ki jih naši poklicni fotografi in amaterji z malimi izjemami nimajo. Zelo nas je osupnila vest, da so nekatere trgovine s fotografskimi potrebščinami zavrnile fotografe, ko so jih prosili za posojilo primernih aparatov. Čuli smo celo, da so jih napotili na magistrat, češ naj mestna občina kupi aparate, če hoče imeti fotografije. Druge trgovine navadno ne delajo tako s svojimi odjemalci in prepričani smo, da bi inozemski tvežniki, ki jih naše trgovine zastopajo, tako postopanje svojih zastopnikov smatrale za veliko pogreško. Vsak sposoben trgovec gre svojem odjemalcu na roko v zavesti, da s takimi službami razširja svoj delokrog in množi svoj dobiček. Na drugi strani pa tudi opozarjamo, da hoče mestna občina s temi fotografijami privabiti čim več tujcev. Prva pot skoraj vsakega tujca je pa v trgovino s fotografskimi potrebščinami. Čim večji uspeh bo imel natečaj, tem večji uspeh bo imela propaganda za naše mesto in tem več tujcev bo prišlo v naše mesto, z njimi pa tudi mnogo kupcev v trgovini s fotografskimi potrebščinami. Tako torej taki trgovci delajo sami sebi škodo kar na večih straneh!

Med največjimi privlačnostmi našega mesta so pa gotovo naši parki, nasadi in sprehajališča. Samo s slikami z novih poti od Rožnika pa okrog Biškega vrha bi lahko napravili prekrasen album. In pa življenje v Tivoliju ter na drugih otroških igriščih! Ali ste že fotografirali vse ljubeznive mikavnosti Tičistana in krotke večerice? Ali vidite, kako impozantno se širi Ljubljana na vseh straneh in kako mogočne panorame

nastajajo na severu in jugu? Kako zanimivo in slikovito prehaja Velika Ljubljana v vasko idilo! Spomnite se na meje inkorporirane Ljubljane in ne pozabite na življenje Ljubljančanov od Starega in Vodnikov trga, od Krakovega in Trnovega pa do Štepanje vasi in Dravljice — vse te cerkve in kmetije so ljubljanske! Tujec se razveseli naših kopališč in rad prisede k mizi majhne predmestne gostilne. Podajte nam slavno ljubljansko domačnost z vsemi značilnostmi pravega Ljubljančana! Imeniten je Robbov vodnjak za drugega! Med bučanjem ljubljanskih zvonov hrešče tudi ljubljanski muzikantje in harmonikarji, da se vrte ljubljanski fantje z Urškami z vseh strani mesta. Nikar ne pozabite, da je Ljubljana tudi obljubena, saj ste do sedaj le preradi slikali iz umrle ceste, kakor da ne bi bili vedeli, da v prazno oštarijo še pes ne gre rad. Za tujca so torej vabljive le slike z živahnim prometom in življenjem, ker ne prihaja sem iskat dolgega časa in mrtvila. In tako naj tudi naši fotografi pokažejo svojo ljubljansko živahnost pri tekmu za svojo čast in za slavo naše bele Ljubljane. Če natečaj dá dosti dobrih slik, bo prirejena tudi razstava.

Raznoterosti iz dnevne kronike

Razne nesreče in nezgode

Stanje treh poškodovancev, ki so postali žrtve avtomobilske nesreče na cesti pri Retjah, občina Loški polok, okraj kočevski, je v splošnem neizpremenjen. V Kočevju št. 202 stanujoči Šofer, 37 letni Urban Hrovat je v ponedeljek vozil s tovornim avtom, last prevoznika trdnice Verderber. Pri Retjah mu je počila leva pnevmatika na zadnjem kolesu in avto je zdrknil 30 m globoko s ceste. Hrovatu je avto zmečkal desno nogo in mu jo bi bil skoraj popolnoma odtrgal. V Lazcu, občina Draga, stanujoči kočar in delavec, 58 letni Anton Poje, je bil druga žrtev te nesreče. Zmečkal mu je desno roko. V Kočevju stanujoči delavec, 30 letni Rihard Grünzeig pa je pri tej nesreči dobil hude notranje poškodbe.

Amalija Jamnikova, 20 letna služkinja, stanujoča v Velikih Lašah, je vozila s kolesom po turjaških klanjih proti domu. Na nekem ovinku je tako nesrečno zavila, da je padla s kolesa in se močno poškodovala. Zdravniško pomoč je iskala v ljubljanski bolnišnici.

Delavčev sinček, 3 letni Fran Ločniškar, stanujoč v Zagorici pri Bledu, je doma iztaknil malo steklenico brinjevega olja. Tekočino je začel piti. Dobil je hudo zastrupljenje in so ga hitro prepe-

Spet je na vrsti ljubljanska bolnišnica

Danes si jo je prišel ogledat šef sanitetnega oddelka dr. Ivanič iz Beograda

Ljubljana, 20. julija.

Kakšne so razmere v splošni ljubljanski bolnišnici, je menda res že preveč splošno znano. Okusiti jih morajo posebno tisti nesrečnejši, ki iščejo v tej bolnišnici pomoči in zdravlja. Ze dolgo časa časopisi v krajših ali daljših presledkih pišejo o žalostnih razmerah v tej bolnišnici ter o nujni potrebi po njeni razširitvi. Vsak dan imamo mnogo primerov, da morajo razni ponesrečenci, ki so potrebni pomoči, oditi nazaj na svoj dom, ker jih v bolnišnici ne morejo več sprejeti zaradi pomanjkanja prostora, saj že tako morata po dva bolnika ležati v eni postelji, ali pa leže kar po tleh. Zdi se pa, da postajajo vse pisanje časopisja in vse prošnje, ki so romale na pristojna mesta, niso še dosti zalegle, kratko malo iz razloga, češ da ni denarnih sredstev, da bi se bolnišnica razširila. Stanje pa je med tem postajalo vedno slabše in je postalo že ubupno. Zahteva pa zdaj še bolj kot kdaj prej nujne rešitve.

Sedanja vlada si z vso vneto prizadeva, kako bi rešila tudi to pereče vprašanje, ki je že toliko časa na dnevnem redu. Zdaj se mudi v Ljubljani načelnik sanitetnega oddelka iz Beograda dr. Ivanič z namenom, da pregleda stanje, ki vlada v ljubljanski bolnišnici. Pred njim se je 6. julija letos v istem poslanstvu oglašil v naši bolnišnici tudi inspektor ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje dr. Glušić. Bivanje načelnika sanitetnega oddelka dr. Ivaniča v Ljubljani nam daje povoda, da prav v tem trenutku spet opomnimo na žalostno stanje v naši največji, pa toliko pomanjkljivi bolnišnici. Dostikrat lete celo že očitki na same zdravnike ali na osebe uprave bolnišnice, vendar pa so vsi takšni očitki popolnoma neupravičeni, ker je treba iskati vzro-

Ljubljana, 20. julija.

cializmu šele pomagamo na noge. Ponavljaj sem besede, ki jih je prej kvasil govornik pred postajo. »Nje verno! Ni res!« Može je živo ugovarjal in majal glavo. Potem je nadaljeval: »Obljubili so nam, da bo vse bolje, ko poteče petletka. Zdaj pa je dan za dnem slabše. Ne moremo priti več niti do kosčka kruha.« »Kako moreš trditi, da nimate kruha? Saj sem slišal, da ste tu v pridelku žita in pšenice prekosili vse druge pokrajine.« »Da, to je res, graždanin, toda saj nam vse pobero nam ubogim kmetom in nam ne puste niti črnega za nohtom.«

Ko smo se spet dobili s tovariši na krovu, nas je že čakal običajni obilni obed. Toda zdela se je, da je na člane našega veselega odposlanstva padel mrzel poliv. Ni bilo slišati nič šal, nič norčevanja. Tu pa tam so se majhne skupine razgovarjale s tihim in resnim glasom, zlasti Nemci.

Zdela se je, da so celo propagandisti potrti zaradi tega, kar smo videli in Tselman je bil začuda molčec. Mislim, da precejšnje število teh uradnikov in zastopnikov stranke ni prav nič vedelo, kaj se dogaja po Rusiji izven Moskve.

Po kosilu ni bilo nikjer nobene volje za običajno zabavo. Izletniki so se zbirali v grušču, ki so se razpršile po vseh kotih ladje in se živahno razgovarjale.

Nemci so govorili: »Torej je le res tako, kakor nam je dejal Hitler. Zdaj vidimo, da je imel prav.«

Hodil sem od skupine do skupine in poslušal pogovore. Nenadno sem

Dr. Karla Glaserja slavnost v Reki pri Hočah

Maribor, 18. julija.

V nedeljo, dne 24. julija t. l. bo slovesno odkrita spominska plošča na rojstni hiši slavnega jezikoslovca, pisatelja zgodovine slovenskega slova, vnetega domoljuba prof. dr. Karla Glaserja, ki je neumorno in požrtvovalno delal za kulturni napredek slovenskega naroda, ki je zaradi svoje narodne zavednosti moral mnogo trpeti. Ob liku 25 letnice njegove smrti mu bo Zgodovinsko društvo v Mariboru odkrilo spominsko ploščo na njegovi rojstni hiši v Reki pri Mariboru pod zelenim Pohorjem po sledečem sporedu: Ob pol 9 se zberejo gasilci in občinstvo pri gasilskem domu v Hočah, odkoder odkorakajo z godbo v Reko, kjer bo ob pol 10 sveta masa, po sveti masi pa odkritje spominske plošče na rojstni hiši v Reki pri Podkrižniku ali »Mumuc«, s petjem, slavnostnim govorom prof. dr. Dolarja in ravnatelja dr. Tomiška in drugih. Popoldne ljudska veselica pri Podkrižniku. Zaradi obeda se je treba pravočasno javiti pri Antonu Podkrižniku v Reki.

Dr. K. Glaser je mnogo storil za napredek svoje domovine, ljubil je z vso dušo svoj rojstni kraj in kmečki stan, zato se udeležite rojaki od blizu in daleč, da se vsaj malo oddolžite spomenu vrliga moža. Reka je obenem krasna izletna točka ter postaja mestnih avtobusov ob nedeljah.

Tatvine v okolici

V okolici je bilo zadnje dni izvršenih več manjših tatvin. Neki 20 letni mladenič se je splazil v stanovanje Filipa Magistra, stanujočega v Zagradišču, občina Dobrunje. Odnesele mu je prazniško obleko, par moških čevljev in tudi njegovega brata je tat pobral lepo obleko. Skupna škoda znaša okoli 2000 din. Ukradenih je bilo v okolici tudi več koles v skupni vrednosti 4000 din.

V Pražakovi ulici 15 stanujoča živilja Amalija G. je nocoj odprla v samorimnem namenu plinsko napeljavo. Okoli 1 so stanovalci začutili silen smrad. Ob 1.31 je bila o tem obveščena reševalna postaja. Reševalci so hitro izvršili prva reševalna dela in so živijo prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Bila je že nezavestna.

Pri asfaltiranju državne ceste zaposleni 20 letni Maksimilijan Pogačnik, doma iz Zaloš, občina Ošice na Gorenjskem, je včeraj bil zaposlen pri mešanju gorenčega asfalta. Večja količina tekočega asfalta ga je obrizgala po vsem telesu, da je dobil hude opekline. Prepeljan je bil v ljubljansko bolnišnico.

Dve žrtvi strele

Maribor, 19. julija.

Dan za dnem divjajo sedaj nad Mariborom in zaledjem hude nevihte. Nevarne so zaradi tega, ker rada udarja strela, ki je povzročila že nekaj usodnih požarov. Usoden pa je bil udar strele preteklo nedeljo ob priliki nevihte, ki je divjala nad Mariborom, Slov. goricami in Dravskim poljem. Povzročila je dve smrtni nesreči in sicer je ubila strela mater šestih otrok in 16 letnega dekleta. Pri Mali Nedelji v Slov. gor. je strela udarila v hišo posestnika Karba. Najprej je zadela hruško, od katere se je odbila ter udarila v dimnik nato v stanovanjsko sobo, v kateri je bila zbrana vsa družina. Posestnica Terezija Karba je ravno zapirala okno, ko jo je zadela strela. Obležala je na tleh pri priči mrtva, dočim je njen mož oglušel, otrokom pa se ni nič zgodilo. Pokojnica zapušta šest otrok. — Druga smrtna nesreča se je pripetila v Prepolah na Dravskem polju. 16 letna Barbara Žunkovič se je v domači hiši ravno oblačila, da bi šla k pozni maši, ko se je zabliskalo ter je udarila strela v prsteno in prebila strop v hišo. Deklica je zadeta od strele obležala na mestu mrtva.

Blagoslovitev novega Prosvetnega doma v Dramljah

Dom je blagoslovil zastopnik maribor. škofa kanonik g. dr. Žagar

Celje, dne 19. julija.

Lahko se Slovenci ponasamo z lepimi belimi cerkvami, ki so posajene po naših gričih, kajti znak vere slovenskega naroda so, znak, da biva na slovenski zemlji človek, ki spoštuje Cerkev in se rad vanjo zateka. Slovenska mesta, trgi in vasi pa so lahko ponosni tudi na svoje prosvetne domove, kjer se zbira slovenska katoliška mladina, da tu črpa in se navdušuje za vzvišene cilje katoliških organizacij. Naše prosvetne domove so postavljali največji slovenski sinovi, postavljali so jih iz bravnarodove potrebe, da so se zbirali, združevali in vzgajali v njih oni, ki so bili največji poborniki slovenskega naroda v največjih časih tujčevega preganjanja. V teh domovih se je ohranil slovenski fant in slovensko dekle, da je ostal zvest svojemu narodu in da ga je pripeljal v dan osvoboditve. Slovenska katoliška prosveta je s svojim velikim

delom tako zajela slovensko narodno življenje, da je slovenski narod prosvetno delo sprejel za svojo narodno dolžnost, in v svoji narodni ponos postavlja velike prosvetne domove, da tu zbira se dobro slovensko mladino in jo ohranja slovenskemu narodu.

Nedelja 17. julija je bila za drameljsko mladino in vso farto velik dan, ki bo ostal dobrim Dramelčanom v neizbrisnem spominu. S kakim veseljem se je pripravljala drameljska mladina na blagoslovitev novega Katoliškega prosvetnega doma. Slavnosti se je udeležil zastopnik mariborskega vladike g. kanonik g. dr. Ivan Žagar, ki je ob 10 dopoldne opravil slovesno levitirano sv. mašo, nato pa blagoslovil in otvoril nov dom. Po blagoslovitvi je imel g. kanonik lep nagovor, v katerem je orisal pomen in namen novega doma, ki naj služi Bogu in domovini in mislim, ki sta vodila največjeje Slovenca škofa dr. A. M. Slomška, po katerem je dom dobil svoje ime — Slomškov dom. Zastopnika okrajnega načelnika komisar g. Reja in školski nadzornik g. Rusjan iz Celja sta vzpodbujala v svojih govorih mladino, naj ji bo dom pravo ognjišče narodne prosvete in ljubezni do domovine. Na koncu je izpregovoril fantovsko besedo zastopnik Zveze fantovskih odsekov celjske podzveze, g. Vrabl Vanti, ki je v temperamentnih besedah navduševal mladino za krščanske ideale in mladinsko organizacijo.

Popoldne je bila v Dramljah lepa akademija s pevskimi, telnadnimi točkami in spevigror »Povodni mož«. Drameljska mladina je v nedeljo pokazala, da zmoro veliko in da napreduje. Novi dom ima krasno lego pri cerkvi. Okusna je njegova zunanost in notranost. Slikarja in oder je delo slikarja Vipotnika iz Zalca. Nikakor ne smemo zamolčati, da ima pri zgraditvi novega doma največ zaslug domači g. župnik Alojzij Pirš. On ni samo duhovni voditelj drameljske mladine, ampak je dom večinoma njegovo delo, saj je vanj vtaknil svoj prihranjeni denar. Zahvala pa gre tudi trgovcu g. Catru, ki je g. župniku stal ob strani z materialno podporo. Resno delo in napredek mladine, ki se bo zbirala v tem domu, bo plačilo za velike žrtve, ki jih je dom zahteval.

Nadaljevanje nove ceste

Moravče, 19. julija.

Samotna dolinica v peški kotlini je te dni na novo oživela. Pričeli so graditi novo cesto, ki bo vezala Moravče z Zagorjem. Na razpolago je banovinski prispevek v znesku 300.000 din. Nadaljevanje se vrši v smeri proti Drliji. Županstvo moravške občine je zaposlilo večje število delavcev, nekaj jih je tudi iz sosrednjih občin. Po večkratnem izmenjavanju pridejo na vrsto vsi, ki so potrebni za delo. V načrtu je tudi zveza moravške doline z državno cesto v Črnom grabnu. Občina sama pa bo vzajemno s kresniško občino pričela graditi boljšo občinsko pot čez Grmče na železniško postajo. Z novo občinsko poljo bo ustrezno prebivalstvu vsega južnega dela moravške župnije.

Andrew Smith:
Bil sem delavec
v Sovjetski Rusiji

Po izkrcanju so nas pozdravili mestni zastopniki, nakar so nas v sprejeli v mesto. Šli smo po raznih cestah vse do postaje. Pred nami je igrala godba. Pred postajo je stal oder, ki je bil na surovo zbit iz desak. Okoli odra so stali klopi.

Toda ko smo korakali po ulicah, ki so bile umazane in v slabem stanju, smo tu pa tam videli cele roje nesrečnežev v cunjah, bosopetih, usmilenje vzbujajočega videza. Ti so spremljali naš sprejeto. Nekaj policajev si je prizadevalo, da bi jih držali v dostopni razdalji, toda slišali smo, kako so vpili:

»Zakaj nas preganjate? Saj nikomur nečemo nič! Prosimo samo kruha!«

To je bil prvi črni oblak, ki se je pokazal na jasnem nebu našega potovanja.

Na trgu pred postajo nas je predsednik mestnega sovjeta uradno pozdravil z dobrodošlico. Pravil nam je, kako so prebivalci njegovega mesta veseli, da morejo v svoji sredi sprejeti tuje strokovnjake, ki so prišli v Sovjetsko Rusijo, da pomagajo socializmu na noge. Pripomnil je, da je v njegovem kraju zdaj veliko modernih traktorjev, v preklethih časih pod carjem pa so morali ljudje obdelovati zemljo z rokami ali pa s plugi, katere

so vlekli konji. Podčrtal je napredek, ki so ga dosegli v poljedelstvu in v vzgoji.

Potem je nadaljeval: »Res je, da se vedno srečujemo pri svojem delu velike težave. Manjka nam veliko reči. Toda naši so državljani so srečni, da morejo trpeti in prenašajo svojo nesrečo z navdušenjem. Zakaj? Ker vedo, da mora biti na prvem mestu težka industrija, za katero delate vi, tuji strokovnjaki.«

Neki Nemec iz odposlanstva je zupanu tolmačil čustva naše zahvale, potem pa smo ob zvokih številnih »internacional« odkorakali na parkir.

Na poti do pristana so se vrste raztrgale. Porabili smo to priliko, da smo se pogovarjali z domačini, ki so šli z nami po cesti kljub klicem sirene, ki so doneli s parkira.

Jaz sem hodil v družbi moškega in ženske, ki sta bila stara kakih štirideset let in oba v enako raztrganih cunjah.

Izpraševal sem: »Graždanin, kako je kaj tukaj pri vas?«

Možak je zamahnil z roko in zamrmral:

»Ploho! Slabo!«

Odgovoril sem mu:

»A saj ne more biti bolje, saj so-

Od tu in tam

Priprave za dr. Mačkovo potovanje v Belgrad
so baje že končane. Če ne bo kakšnih sprememb v zadnjih dneh, pravijo, da bo dr. Maček odšel v Belgrad 1. avgusta. Tam bo ostal dva ali tri dni. Z njim bo potovalo nekaj članov vodstva SDK. V Belgradu bodo imeli nekaj konferenc s šefi in člani glavnih odborov treh skupin združene opozicije. Preden pride dr. Maček v Belgrad, se bo vrnil iz Vrnjačke banje Ljuba Davidovič, prav tako bo prišel te dni v Belgrad tudi Aca Stanojevič iz Knjaževca, Joca Jovanović pa je že tam.

Strahoviti požar je izbruhnil v ponedeljek popoldne v vasi Kolarcu v Slavoniji. Pogorela je skoro vsa vas, ki leži na malem hričku. Od 56 hiš jih je požar popolnoma uničil 38, poleg tega pa je pri njih zajel tudi vsa gospodarska poslopja, v katerih je bilo spravljeno mnogo poljskega in drugega orodja. Vas šteje okoli 400 ljudi in jih je po tem požaru ostalo nad polovico brez strehe. Pravijo, da je ogenj zanimal nek tamkajšnji kmet sam, ko je streljal na golobe. Nabasali so svojo staro puško ter odšel na podstrežje svoje hiše. Ko je izpod slamnate strehe ustrelil na goloba, se je od ognja iz puške užgala v trenutku streha ter zagorela s močnim plamenom, ki ga ni bilo več mogoče pogasiti. Da bi bil požar nastal prav na ta način, še ni točno ugotovljeno, vendar pa se zdi zelo verjetno, kajti omenjeni kmet je izginil brez sledu iz vasi, čim je nastal ogenj v njegovi hiši. S silovito naglico pa se je požar razširil tudi na ostale hiše, kajti pihal je precej močan veter. Gasilci so sicer takoj prihiteli reševali, pa požara niso mogli pogasiti, ker ni bilo dovolj vode. V dobri četrt ure je bilo v plamenih 38 hiš. Škoda znaša nekaj milijonov.

Zanimiva je statistika Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ki je bila pred kratkim izdana, čeprav se nanaša že na leto 1934. Na vsem področju tega urada je umrlo v tem letu 3021 članov, od tega 2365 moških in 656 žensk. Relativno jih je največ pomrlo na področju vrbske banovine, za njo pa v tem oziru pride na vrsto drinska in donavska. Absolutno vzeto jih je največ pomrlo v saviški banovini, nato v dunavski, Belgradu, drinski banovini, moravski, primorski in nazadnje zetski banovini. Delavci največ umirajo zaradi nalezljivih bolezni, med katerimi je na prvem mestu tuberkuloza. Tuberkuloza jih je pomorila največ po tekstilnih tovarnah. Posmrtnin in rent je bilo izplačanih v zadnjih petih letih 11 milijonov din.

Operaterji češkoslovaškega filmskega podjetja »Aktualita« bodo te dni prišli iz Prage v Split z namenom, da snemajo tu nov filmski žurnal. Posebno se zanimajo za razne znamenitosti mesta Splita in bližnje okolice. Odtod bodo odšli v Trogir, Kaštel, Korčulo, na Hvar, v Dubrovnik in še v nekatere druge kraje. Snemali pa ne bodo samo zgodovinskih znamenitosti, pač pa tudi razne prizore iz življenja ribičev. Zanimajo se zelo tudi za dalmatinske narodne noše. V Dalmaciji se bodo mudili približno mesec dni.

Celih 20 let so naši pomorski delavci čakali na ureditve svojih delovnih odnosov in na kolektivno pogodbo, tako pravi resolucija, ki je bila sprejeta na ponedeljkovem sestanku pomorskih delavcev v Splitu. Na tem sestanku pa so le sklenili kolektivno pogodbo z lastniki ladij. V tej resoluciji se na koncu tudi zahvaljujejo vsem, ki so podpirali njihovo težnjo po ureditvi njihovega položaja. Med drugim se zahvaljujejo posebno predsedniku zagrebške Trgovske zbornice dr. Krasniku, predsedniku splitske zbornice Marinu Feriću, savnatelu pomorskega prometa Vizinu.

Prav po gangstersko sta napadla dva gimnazijca neko učiteljico v vlaku v bližini Sarajeva. Učiteljica iz Ovrčareva pri Travniku se je namenila v Sarajevo. Poleg nje sta v drugem razredu vozila dva neznanca. Učiteljica je bila precej trudna in je v vagonu zaspala. Ko se je prebudila, je opazila poleg sebe namesto prejšnjih dveh moških, dva mladenčca, ki sta bila po vsem videzu dijaka. Nenadoma sta ta dva navala na učiteljico ter jo začela daviti. S silo sta ji skušala odpreti usta in ji vliati vanje neko tekočino. Ko pa se jima to ni posrečilo, sta ji tekočino polila po očeh, tako da učiteljica ni mogla več gledati. Z največjo težavo se jima je iztrgala iz rok, zbežala na hodnik in začela klicati na pomoč. Neki potnik iz sosednjega kupelja je potegnil zasilno zavoro in vlak je ostal sredi proge. Fantica sta skušala pobegniti. Eden njiju pa si je pri skoku iz vagona zlomil noge in so ga takoj prišli, drugega pa kmalu zatem. Preiskava je ugotovila, da sta bila to dva brata iz Novega Sada, od katerih je eden star 16 let, drugi pa komaj 14. Prvi hodi v 6., drugi pa v 4. razred gimnazije. Izpovedala sta tudi, da sta od doma ušla, potem ko sta očetu ukradla 1500 dinarjev. Dejala sta tudi, da sta hotela učiteljico samo prestrašiti.

Cementarne v Dalmaciji preživljajo težke dni. Zaradi tega, ker je ta industrija v zadnjem času v precejšnji meri izgubila tuj trg, je delo po cementarnah v Dalmaciji skoraj zastalo, ali pa se opravlja v omejenem obsegu. Poleg tega pa se morajo te tovarne boriti še s svojim delavstvom, ki upravičeno zahteva zboljšanje svojega položaja. Pravijo, da bo tovarna cementa v Kaštel Sućurcu v kratkem popolnoma ustavila delo. Delavci, ki so zaposleni v njej, zahtevajo kolektivno pogodbo, podjetje pa jim menda res ne more ustreči, ker se bori zaradi izgube tujega trga z nepremagljivimi težavami. Če bo ta tovarna ustavila delo, bo okoli 500 delavcev spet brez dela.

Grozna nesreča z granato v bližini Gorice zahtevala pet smrtnih žrtev. V soboto, 9. t. m. se je pripetila v bližini Bukvice spet grozna nesreča z granato. Josip Simčič je sede skušal odpreti najdeno granato in je, kot se domneva, tolkel po njej z vso silo s kladivom. Okoli njega so stali še štirje, neki Caselli Alojzij, Piccola Valentin, Sušič, in Ludvik Merljak — menda vsi Slovenci, le da so imena nekaterih spušena. Opazovali so delo Simčiča. Granata je seveda eksplodirala, podrla vse na tla. Simčiča pa tako zanesla, da niso mogli zbrati vseh njegovih delov skupaj, zlasti niso mogli najti glave. Od ostalih sta dva od ran umrla takoj na mestu nesreče, ostala dva pa v bolnišnici. Nesreča je seveda zelo žalostno odjeknila med ljudstvom, ki še pominjajo lansko nesrečo, ko je zgubilo življenje istočasno, tudi zaradi granate, devet ljudi. Vse odredbe oblasti, da bi preprečile take in slične nesreče, kot se vidi, skoraj nič ne zaležejo. Krive pa so temu razmere, ker ljudje skušajo s prodajo kovinskih ostankov vsaj malo zaslužiti.

Sirite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Nameščenci v gostinski obrti

Ljubljana, 20. julija.

Izredno pomemben faktor v našem narodnem gospodarstvu postaja iz leta v leto tako imenovana gostinska obrt. Ta obrt se razvija pri nas vse bolj in vse intenzivneje, prav vzporedno z rastočim tujeskim prometom. Vsi naši tujsko-prometni kraji se zadnje čase naglo razvijajo, pa naj že leže na skrajnem severu, v sredi naše države, na skrajnem jugu, na vzhodu ali pa na zahodnih mejah. Posebno naglo so v tem oziru napredovali naši obmojski in podgorski kraji. Tudi v najoddaljenejših vasice že prihajajo gostje, turisti. Domačini skoraj morajo hoče-noče izboljšavati svoje primitivne gostinske obrate. Lepe gostilne grade, novi hoteli rasto skoraj čez noč. In v teh gostilnah, restavracijah, penzionih ter hotelih postaja obrat vsako leto močnejši. Zato pa se tudi kaže vedno večja potreba po pomožnih gostinskih močeh, po natakarjih, natakaricah, kuharjih in slugah in podobnem pomožnem osebju. Zadnje čase je število gostinskega delavstva in nameščenstva v Jugoslaviji vprav izredno močno naraslo.

Kdo vse spada v to stroko

Med gostinsko delavstvo in nameščenstvo štejemo vse tiste, ki so zaposleni po hotelih, penzionih, gostilnah s tujskimi sobami, prenočiščih, restavracijah, kavarnah in barih. Ne gre torej samo za natakarje in natakarice, temveč tudi za plačilne natakarje in natakarice, za prodajalke peciva, kuharje in kuharice, hotelske vratarje, hotelske konduktarje, hotelske komisijonarje, hotelske sobarje in sobarice ter sluge, hotelske sprejemalce, pisarniško osebje, šefe sob, restavracij, specialne kavarniške kuharje, kuhinjske mesarje, sploh vse osebje, ki je zaposleno v navedenih ustanovah. Skupno je pri nas v gostinski obrti zaposlenih 24.298 oseb, od tega 14.250 moških in 10.048 žensk. V tej stroki prevladujejo moški, moramo pa vsekakor poudariti dejstvo, da na 100 moških pride 70 žensk.

Kje je največ gostinskega osebja

Na prvem mestu stoji pred vsemi drugimi banovinami dravska, Slovenija. Sledita Hrvaška in Dalmacija, nato pa pride Vojvodina. Gostinsko osebje je izvečine zaposleno po mestih, po večjih trgih in v turističnih krajih, ki so čisto tudi majhni. Naši sosedje Hrvači imajo v Zagrebu — razumljivo — največ gostinskega nameščenstva in sicer 2469 oseb, dalje je v saviški banovini na drugem mestu takoj Osijek (1) s 460 osebami, kot tretji pa pride Sušak s 252 osebami. Po turističnih mestih savske banovine jih je največ zaposlenih na področju crkveniškega okraja, kjer jih je 374, dalje na otoku Rabu, kjer je gostinskega nameščenstva 283.

Nameščenci in nameščenke po banovinah

Dravska in savska banovina delata izjemo pri splošnem številčnem razmerju med ženskimi in moškimi nameščenci. V saviški banovini pride na 100 moških nameščenec približno 107 žensk, v dravski pa na 100 moških nameščenec celo 224 žensk. Po vseh ostalih banovinah je število moških gostinskih nameščenec večje kot število ženskih. Po posameznih banovinah je zaposleno nameščenec in nameščenke kakor navajamo v naslednjem:

V dravski banovini je zaposlenih vsega skupaj 994 moških in 2427 (1) žensk (natakarice). Razlika je prav zares presenetljiva!

V saviški banovini je 2732 moških in 2902 žensk v gostinski obrti.

V vrbski banovini je 345 moških in 210 žensk. Tukaj je žensk že manj kot moških.

V primorski banovini je 844 moških in 696 žensk v gostinski obrti.

V zetski banovini (tudi prihaja v glavnem vpoštev Južna Dalmacija) je nameščenih 998 moških in 546 žensk.

V drinski banovini je zaposlenih 1409 moških in 626 žensk.

V dunavski banovini je moških 1932, žensk pa 1109.

Na področju uprave mesta Belgrada (sem spadajo Zemun, Pančevo in Belgrad) je zaposlenih skupno 2759 moških in 917 žensk. Tod je razlika izredno velika.

Zaposlitev gostinskih nameščenec ima v glavnem še danes sezonski značaj, kar pomeni, da je neko število teh nameščenec zaposleno samo za tisti čas, ko traja turistična sezona. Lansko leto je bilo zaposleno večje število gostinskih nameščenec kot pa predlansko leto; vsi ti pa so bili v glavnem zaposleni od konca meseca maja pa do začetka oktobra. Kot smo že omenili, je bilo lansko leto opaziti precejšnje naraščanje števila gostinskih nameščenec, zlasti med turistično sezono. Ni bilo samo moškega osebja več, ampak se je znatno zvišalo tudi število žensk.

Razpored po starosti

V naši gostinski obrti so po večini zaposleni mlajši ljudje. Do 32. leta starosti jih je bilo 16.689 delavcev in delavk, preko 32. starostnega leta pa jih je bilo vsega skupaj le 7609. Večina delavcev je bila stara med 27 in 32 leti. Teh je bilo 5511. Z zakonom o delavski zaščiti je bilo predpisano, da nihče ne sme zaposliti oseb, ki so mlajše od štirinajst let. Kljub temu pa je bilo tudi v gostinski obrti precej mlajših oseb, ki še niso izpolnile štirinajstega starostnega leta. Njihovo število je sicer razmeroma majhno, saj znaša vsega skupaj komaj 160 oseb, še ne štirinajst let starih, vendar pa to število zgornjo dokazuje, da ljudje tudi pri nas v gostinski obrti zaposlujejo prav mlade osebe. Naglasiti moramo, da je bilo v gostinski panogi našega gospodarstva nameščenih tudi 400 starcev. Ta stvar bo v kratkem tudi urejena, in sicer ko bodo ti starci lahko posegli po svoji pravici za zavarovanje v primeru onemoglosti in starosti. Ženske, ki so bile zaposlene v gostinski obrti, so bile izvečine stare od 13—27 let. Zanimivo pa je, da je bilo prav v tej obrti zaposlenih mnogo oseb, ki so bile že v starostnih letih, in sicer: 156 moških in 109 žensk v starosti od 58 do 62 let, 81 moških in 45 žensk v starosti od 63—67 let, 32 moških in 17 žensk v starosti od 68—72 let, 15 moških in dve ženski v starosti od 73—77 let, 2 moška in 2 ženski v starosti 82 let, prav tako pa sta bila zaposlena v starosti od 83—87 let še dva moška in dve ženski.

Plače nameščenec

Vprašanje nameščenskih plač v gostinski obrti je pravi socialni problem. V glavnem štejemo nameščenec gostinske obrti med slabše plačane nameščenec. Večji del te panoge je plačan z dnino izpod 24 dinarjev: vsega skupaj 17.290 oseb, manjši del pa z dnino preko 24 dinarjev, in sicer 7008 oseb. Preko 48 dinarjev dnevno dobiva vsega skupaj le 2384 nameščenec in nameščenke.

Toda to velja le na splošno. V resnici pa je stvar takale, če si ogledamo v podrobnosti: do 8 din dnevne plače ima 1355 nameščenec, od 8.01—9.60 din dnevne plače ima 112 delavcev,

od 9.61—11.60 din ima 492 nameščenec, od 11.61—14 din ima 1684 nameščenec, od 14.01—16.80 din ima 1455 nameščenec, od 16.81—20 din ima 1960 nameščenec, od 20.01—24 din ima 1534 nameščenec, preko 48 din dnevno pa 2006 nameščenec. Povprečno je večina moških delavcev plačana na uro s 3 dinarji, in sicer 8562 nameščenec. Pri delavkah je tudi večina plačana s 3 din na uro, in sicer 7718 oseb. Preko 48 dinarjev dnevno pa ima 378 nameščenec gostinske obrti.

Zdravstveno stanje

Zdravstveno stanje nameščenec in nameščenek gostinske obrti ni najboljšo. Zlasti po kuhinjah so delovne razmere še nepopolne. Razen tega mora mnogo nameščenec delati ponoči. Vsi ti vzroki so krivi, da je vprav med nameščenci in nameščenkami gostinske obrti mnogo bolnih in za delo nesposobnih. Od skupnega števila jih je bilo takih, ki so bili nesposobni za delo več kot štiri dni 7147 moških in 3166 žensk. Zaradi tako velikega števila je samo v enem koledarskem letu izgubilo gostinsko nameščenstvo skupno 158.001 delovni dan. Če pa vzamemo za povprečno dnevno 20 din, potem znaša izguba v enem letu 3.286.420 dinarjev. Največ bolnih je bilo v Sloveniji. Povečini so bile bolni zaradi nesrečnih primerov: 932. Na drugem mestu so bolni prebivali, na tretjem obolenja gnojna vnetja staničevja, na četrtem gripa, na petem — jetika. Na 1000 gostinskih nameščenec pride 6 smrtnih primerov, največ pa jih je umrlo za jetiko.

Tako je stanje nameščenec in nameščenek gostinske obrti. Živiljski standard teh delavcev in delavk ni posebno visok. Natakarji in natakarice za službo največ do 1500 dinarjev mesečno. Izjema pa so kuharji, ki so pravi aristokrati. Tako zasluži dober kuhar na luksuzni ladi mesečno svojih 6000 dinarjev. Pregled, ki smo ga priobčili, kaže sedanje stanje. Ni pa dvoma, da bo tudi ta stroka doživela še lepše dni.

Iz športne krošnje

Tour de France. Z današnjim dnevom so dirkači, ki se udeležujejo krošnje dirke po Franciji, prevozili v 11 dneh polovico proge — v kilometrih 2286 km. Današnji dan je določen za počitek. Jutri pa nastopijo dirkači drugi del proge in sicer ob južni francoski obali od Cannes, nato ob zapadni francoski meji skozi Dignes, Briancon, Aix-les-Bains, Besancon, Strassbourg, Metz, Reims do Lillea ob francosko-belgijski meji, odkoder se proga obrne zopet proti jugu v Pariz, kjer je cilj. V drugem delu poti, ki je še malo daljši kot prvi, čaka dirkače še 2334 km, ki jih bodo morali prevoziti.

V nedeljo so prevozili deseto etapo od Perpignana do Montpelliera (141 km). V tem delu se je posrečilo Holandcu Van Schendelu, da je ušel in privozil v cilj prvi s časom 4:02:32.

Na tej progi je bila izredno ostra borba med Belgijcem Vervaeckem in Italijanom Bartolijem. Ta dvoboj med njima za rumeni trak traja že od Pirenejev. To pot je uspešno Italijanu Bartoliju, da se je s časom 6:52:10 placiral pred Belgijcem. Na drugo mesto so prišli Vervaeck, Leducq, Magne (oba Francija), Bergamaschi (Italija) in Ivone Marie (Francija). Povprečna brzina zmagovalca je 32.500 km na uro.

V skupni oceni je za 2 minuti in 45 sekund še vedno prvi Belgijec Vervaeck s 69:03:37; 2. Bartoli (Italija) 69:06:22; 3. Vissers (Belgija) 69:15:11; 4. Cosson (Francija) 69:17:32; 5. Clemens (Luxemburg) 69:19:12; 6. Disseaux (Belgija) 69:20:13; 7. Magne (Francija) 69:22:39. Zadnji po vrstnem redu 69. ima čas 72:12:57.

V skupni oceni moštvo vodijo še vedno tudi Belgijci s časom 207:39:01; 2. Francozi 208:05:03; 3. Italijani 208:18:15. Zadnji so Nemci v času 210:48:31.

Najboljši letošnji rezultat v metu diska je dosegel Nemec Lampert (München) v Hanau zadnjo nedeljo. Met je bil dolg 50,85 m.

Nemsko prvenstvo v deseterboju si je priporil z 7467 točkami Heinz Sievert. Dosegel je sledeče rezultate: 100 m 11.1, 400 m 52, 1500 m 4:56.4, 110 m zapreke 16, skok v daljavo 705 cm, skok v višino 180 cm, skok ob palci 930 cm, met krogla 14.60 m, met diska 42.59 m, met kopja 55.79 m. Drugi je bil Steidl (München) 6867 točk, tretji pa Herbel 6234 točk. Pri amerškem prvenstvu v deseterboju pa je zmagal novinec Josip Scott z 6496 točkami.

Nemski teniški prvak je postal Madžar Szegedi, ki je premagal Francoza Destremauja z 8:6, 6:8, 6:3 in 6:3. Tudi v igri v dvojje je izgubil nemški par Henkel-Metaxa proti francoskemu paru Petra-Lesueur z 1:6, 4:6, 6:3, 0:6. Po teh rezultatih so nemški teniški igralci izven forme in bodo po vsej verjetnosti izgubili v polfinalu za Davison pokal v Berlinu proti Francozom. V tem primeru bi bil evropski finale za Davison pokal v Zagrebu, kjer se sestanejo Francozi in pa Jugoslovani.

SK Planina v Celovcu. Agilna lahkoatletska sekcija juniorjev SK Planine je gostovala v nedeljo v Celovcu proti juniorjem Kaca. To je že tretji dvoboj obeh juniorskih moštev. Planina je letošnje srečanje v Celovcu proti Kacu sicer izgubila v razmerju 55:60, vendar pa so juniorji Planine postavili nekaj pravih rezultatov. Predvsem omenjamo Lebingerjev skok v višino — 177 cm, skok v daljavo Lončarič 642 cm, met kopja Mavcar 51.57 m, 200 m Černe 24.3, 1000 m Potočnik 2:49 in met diska Merala 40.46 m. Dvoboj je odločila šele zmaga Celovčanov v štafeti 4 krat 100 m.

Proslava 20-letnice Jugoslavije v Mariboru

Maribor, 20. julija.

Vse udeležence, ki bodo položali v vlakom, opozarjamo, da bodo poleg rednih vlakov vozili tudi dopolnilni vlaki, katere bo mogoče pripraviti na podlagi prijav. Zato prosimo Odbor za proslavo 20. obletnice Jugoslavije v Mariboru, da prijavi udeležence narodnega tabora 14. avgusta udeležbo pri domačem krajevnem občinskem odboru, da vemo, koliko udeležencev vstopi na posameznih postajah. Zbiranje teh prijav je sedaj najvažnejše! Dopolnilni vlaki bodo vozili tako, da se bo mogoče odpraviti zjutraj iz Murske Sobote, iz Velenja preko Celja in preko Dravograda, iz Brežic, iz Ljubljane in — ako bo dovolj prijav — tudi iz Kranja in Kamnika, ter da se zvečer udeleženci zopet lahko povrnejo iz Maribora domov.

Posebno prosimo organizacije, ki pošljejo svoje članstvo na tabor, da gledajo, da prejme odbor prijave točno in pravočasno.

Za narodni tabor v Mariboru dne 14. avgusta je dovoljena četrtinska vozina po železnicah in lo na podlagi vabil, katere prejmejo občinski pripravljalni odbori v spominski knjižici prihodni teden. — Odbor za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura	Relativna vlažnost	Veter	Pada-vina
	mm Hg	na jutranjem	na jutranjem	na jutranjem	(smernost, jakost)	m/m
Ljubljana	763.9	23.6	12.0	90	mg, 10	S ₁
Maribor	763.0	22.6	11.0	80	10	NW ₁
Zagreb	762.1	25.0	21.0	50	10	NE ₁
Belgrad	759.5	24.0	17.0	80	10	NNW ₁
Sarajevo	761.0	19.0	16.0	90	10	0
Vis	759.0	24.0	20.0	80	7	NE ₁
Split	757.7	31.0	23.0	50	8	NE ₁
Kumbar	755.8	30.0	23.0	30	2	NE ₁
Rab	761.4	26.0	20.0	40	8	E ₁
Dunaj	756.0	31.0	25.0	40	4	NE ₁

Vremenska napoved: Deloma oblačno in spremenljivo vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo do 11.20 popolnoma oblačno, nato pa se je nekoliko zjasnilo in posijalo je sonce. Popoldan se je oblačnost spremenjala; ob 19.40 pa se je naglo zjasnilo in tako ostalo tudi ponoči.

Koledar

Sreda, 20. julija: Elija, prerok.

Četrtek, 21. julija: Prakseda, de.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Leustek, Resljeva c. 1 in mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Zveza za tujski promet naproša izdajatelje prospektov in drugih tujsko-prometnih edicij, da zalagajo z njimi »Avtomobilski klub kraljevine Jugoslavije, sekcija Split«, ki je otvoril informacijski oddelek.

Razstava D. Inkiostri-P. Loboda. Zadevo del D. Inkiostrija je gospod Inkiostri uredil. Razstava D. Inkiostri-P. Loboda se v celnem obsegu nadaljuje od jutri 20. julija do vključno 31. julija.

Dekliški tabor na Brezjah

Prosimo vse gg. duhovnike, ki bodo spremljali dekliške skupine na Brezje in reflektirajo na prenočiščih in hrano v samostanu, naj to nemudoma sporoče frančiškanskemu samostanu na Brezjah.

Dekleta naj opravijo vs. spoved že doma. Sveto obhajilo se bo delilo pred sv. mašo do 10 popoldne v cerkvi.

Navodila za udeležence

Polovična vozina ni dovoljena. Vsaka udeleženka naj kupi na obeh postajah nedeljsko povratno karto.

Organizirana bo skupina kolesaric, ki bo odšla v Ljubljani izpred Vzajemne zavarovalnice. Vseh vseh večjih krajev Gorenjske se jim bodo lahko pridružile nove skupine. Čas odhoda bo javljen. Pred odhodom na Brezje bodo shrambe za kolesa.

Ponovno poudarjamo, da bi bilo dobro, da si hrano prinesete s seboj, ker bo pri veliki udeležbi nemogoče v gostilnah vsem naenkrat postreči. Prinesite kozarce za vodo s seboj. Tabor bo ob vsakem vremenu, zato prinesite s seboj dežnike, ki vam bodo služili v primeru hudega sonca pa tudi v primeru dežja.

Ker bo udeleženek nad 10.000, je potrebna stroga disciplina. Vsaka udeleženka naj se z dobro voljo pokori rediteljcem.

Ali ste že pregledale, če je vaša narodna noša v redu? Na našem taboru velja čim več pristnih narodnih noš iz vseh krajev Slovenije.

Ali ste si zagotovile cvetje, da okrasite z njim kolesa, vlake in vozove. Vse, ki ste knjižice in znak že prejele, vjdno prosimo, da nam nakažete z obratno pošto po 3 din za znak in knjižico.

Taborno knjižico in znak mora imeti vsaka udeleženka tabora. Zato vse, ki je še niste naročile, storite to takoj.

Knjižice in znaki se dobe v pisarni pripravljalnega odbora, t. j. v Domu dijakov, Miklošičeva cesta 21 (Vzajemna zavarovalnica), v trgovinah: Jugoslovanska knjigarna (Pred škofijo), A. Stilič, Moj (Frančiškanska ulica), Pollak (Rimska cesta), Mohorjeva knjigarna (Miklošičeva cesta) in Vera Remec (Poljanska cesta).

Vozni red

Udeležence iz Bele krajine odpotujejo dne 23. julija z rednim večernim vlakom do Novega mesta, kjer prenoče. Dne 24. julija odpotujejo s posebnim vlakom proti Otočam.

Udeležence ob progi Novo mesto-Grosuplje potujejo dne 24. julija s posebnim vlakom, ki odhaja iz Novega mesta ob 5 (40 minut za prvim jutranjim rednim vlakom). Prijavljene iz Stražev Toplice ter iz Mokronoga naj se se pripeljejo z vozmi do Novega mesta odnosno do Trebnjega na Dolenjskem.

Na progi Kočevje-Grosuplje vozi poseben vlak z odhodom iz Kočevja ob 3.55. Postanek na vseh postajah. Iz Ribnice odhaja ob 4.23.

Udeležence na progi Rakek-Ljubljana gl. kol., dalje Vrhnika-Ljubljana gl. kol. ter Kamnik-mesto-Ljubljana gl. kol. potujejo z rednim jutranjim vlakom in prestopijo v Ljubljani gl. kol. v redni jutranji vlak proti Gorenjski, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 7.12.

Istotako potujejo udeležence ob progi Bistrica Boh. jezero-Jesenice in Rateče-Otočje z rednimi jutranji vlaki.

Prijavljene ob progi Brežice-Zidani most-Ljubljana gl. kol. potujejo z izletniškim vlakom, ki bo postajal na vseh postajah. Odhod iz Brežic ob 3.02.

Podoba Molièrovega „Skopuha“

Molière je za svoje komedije jemal vedno ljudi iz svoje okolice in, ki jih je poznal. Junaka za svojo duhovito komedijo »Skopuh« je uporabil po znani osebnosti, ki je v evropski literaturi bil po znanosti osebni, ki je v evropski literaturi bil po znanosti osebni, ki je v evropski literaturi bil po znanosti osebni.

Končno je vendar eden ostal v hiši eno leto — v popolno zadovoljstvo svojega gospodarja. Dečko je bil tudi pesniško nadarjen, toda zaradi svoje grde zunanosti je moral vztrajati pri staršem skopuhu. Svojo lakoto je težil z duhovno hrano v gospodarjevi bogati knjižnici. Paron je do brovoljno poučeval Jeana Chapelaina v vseh panogah znanosti, zato pa tudi ni prejel od skopuha nobenega plačila. To razmerje med gospodarjem in služabnikom je trajalo lep čas, ko se je nekega dne zgodilo nekaj, kar je povzročilo, da je moral Jean Chapelaine iz Paronove hiše.

Ta usodni dan si je stari gospodar izjemoma privoščil piščanec in steklenico vina. Stari lisjak je napravil nadbudnemu učencu predavanje, v katerem je obsojal preveliko človeško požrešnost in, da je človek s svojim bistrim umom neveden postati suženj plebejske navade. Kljub svojemu predavanju je pa vseeno nalepil na steklenico listek z napisom »Strup«, predno je odšel iz hiše.

Chapelaine je pridno pekel piščanca in se v začetku ni zmenil za prijeten vonj; toda dišalo je čedalje boljše. Jean je kar pozabil na gospodarjevo

poučno predavanje in pojedel piščančjo nogo. Gospodarja ni bilo še od nikoder, Jean je pa pojedel še drugo nogo, končno je pospravil kar celega piščanca. »Kaj pa zdaj?« si je mislil. »Ne preostaja mi torej nič drugega, kot smrti in je izpil »Strup«. Toda smrti ni bilo od nikoder — zato pa je prišel domov gospodar in vrnil sladokusnega Chapelaina iz hiše.

Zavrženi snubač

Za ubogega Chapelaina se je zavzel lirik Malherbe, ki je kmalu spoznal književni talent svojega novega služabnika. Priporočil ga je markizi de Rambouillet. Salon markize de Rambouillet je veljal tiste čase kot središče francoske duhovne aristokracije. Tu so se shajali Jean Louis de Balzac, Malherbe, Voltaire in drugi. Chapelaine je bil v začetku kaj smešna in nerodna figura v tem elegantnem salonu. Toda kmalu so postali nanj pozorni, kajti bil je silno bistroumen fant in oster kritik. Celo Richelieu se je živo zanimal za častihlepnega pripovednega pesnika. Ščasoma je postal vodilna osebnost v literarnem svetu. In spet se je zgodilo nekaj, kar je Chapelainov značaj popolnoma izpremenilo. Postal je čudak, in skopuh, ki je prekosil celo svojega nekdanjega gospodarja Parona. Duša literarnega in umetniškega gibanja je bila lepa Julija de Rambouillet. S svojo naklonjenostjo je odlikovala tudi Chapelaina. Toda Chapelaine je zamenjal Julijino naklonjenost za ljubeznijo. Zaprošil jo je za roko, toda markiza se je samo zasmejala na to posebno ponudbo. Domisljivemu pesniku se je smejal nekaj tednov ves Paris.

Član „Akademije“

Zavrženi snubač se je zaklel ne samo proti ženskam, temveč proti vsem ljudem. Postal je skopuh, ki niti sebi ni ničesar privoščil, kljub temu, da so njegovi dohodki stalno naraščali. Čim več denarja je dobil, tem bolj je krčil svoje življenjske potrebe. Richelieu ga je pripravil do tega, da je pristopil k Akademiji znanosti. Chapelaine je postal eden njenih najodličnejših članov.

V popolnem nasprotju s svojim visokim položajem je stanoval daleč zunaj v predmestju, v neki mali podstrešni sobi brez peči. Kosilo so mu dajali zastonj ljudje, ki jih je izbral za svoje dediče, toda če je katerikoli izostal od obeda, so mu morali plačati za kosilo, ki ga je pojedel drugje. Pozimi in poleti je bil obložen v isto obleko.

Vsak ravnatelj Akademije je moral plačati po pravilih, kadar je kateri izmed članov umrl, petsto frankov za pogreb. Ko so z zvijačo pregovorili Chapelaina, da je prevzel mesto ravnatelja, je dobesedno trepetal za življenje svojih kolegov. V resnici je nekega dne umrl član Akademije in Chapelaine se je obupno branil plačati določeno vsoto tako, da so morali kolegi zbrati potrebni znesek, da ne bi prišlo do škandala.

Lepo priznanje za svoje skopuštvu je prejel od devetdesetletnega Parona, ki je svojega vrednega naslednika postavil za univerzalnega dediča.

Chapelain je vkljub visoki starosti redno hodil k sejam Akademije znanosti samo zaradi tega, da je dobil tistih nekaj frankov, ki jih je prejel vsak, ki je prišel k seji. Tudi v najhujši zimi je bil obložen v isto lahko obleko, ki jo je nosil poleti. To njegovo skopuštvu je bilo tudi neposreden vzrok njegove smrti. V nekem močnem nalu se je tako prehladil, da je obledel in ni več ozdravel. Po smrti so našli v njegovi podstrešni sobi, kjer je umrl, velikansko premoženje v vrednosti skoraj 100.000 tolarjev, spravljivih v zasitih vrečah. Nič ne pomiloval ubogega norca. Ves Paris se je smejal neumnemu skopuhu, ki je vse svoje življenje pri polnih jasliah trpel pomanjkanje.

Ministrski predsednik Daladier je pred kratkim prejel pismo nekega svojega sošolca, ki se je nahajal v umobolnici. »Popolnoma ozdravljen sem, a ti zdravniki me ne izpuste,« je stalo v pismu.

Daladier je zvedel, da je ta služaj brezupen, vseeno pa se je odločil, da sošolca obišče.

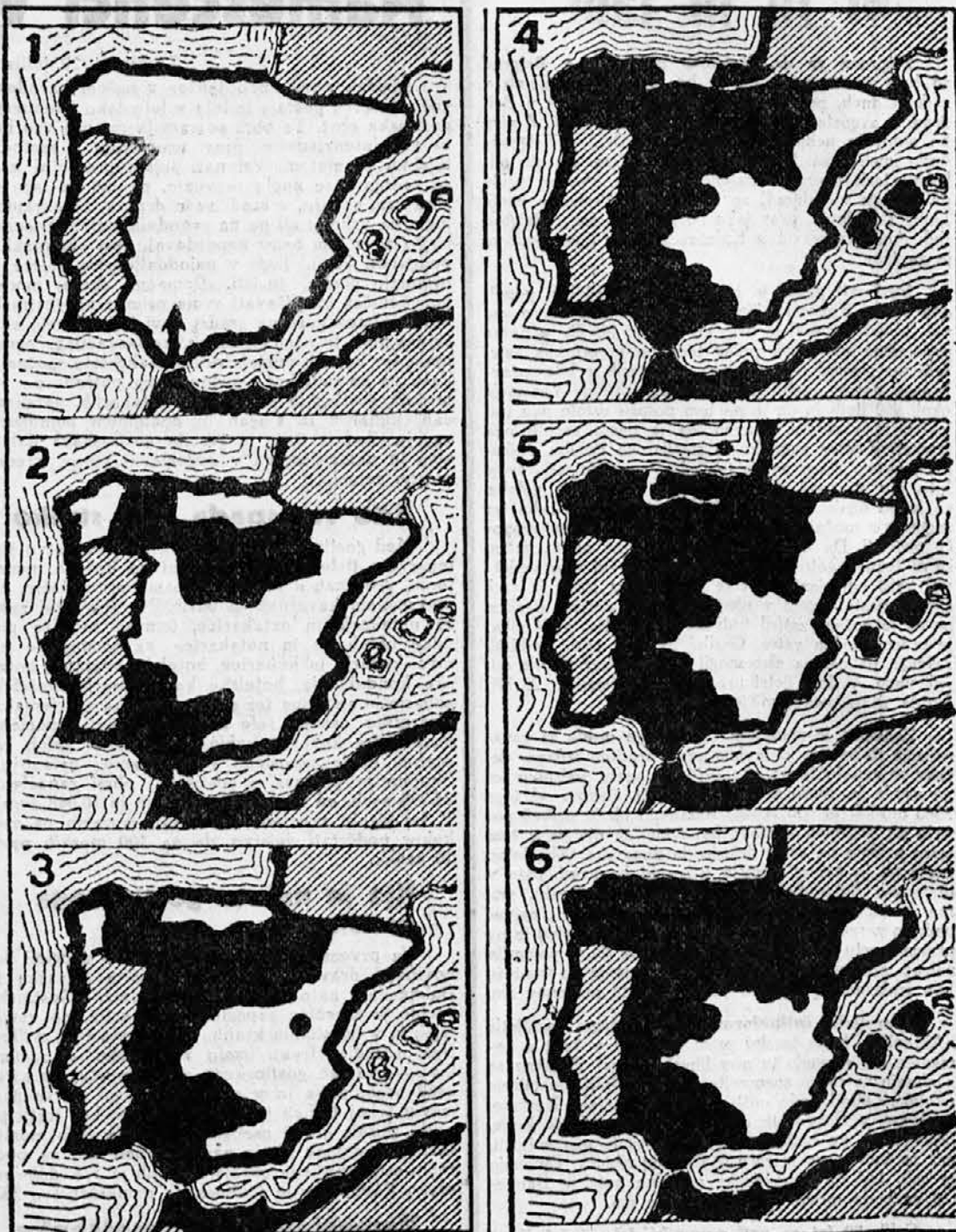
Strežnica, ki ga je po končanem obisku spremlila do vrta, je pripomnila: »Kaj ne, kakšen revež, zgolj blodnje so ga. Ste slišali, ko vas je nazval: gospod minister?«

»Pa jaz vendar sem minister,« je dejal Daladier.

»Vi tudi? Bog se usmili. Na svidenje!« in zaprla vrata za njim.

Zemljevid, ki kaže potek dveletne španske vojne

Črni oddelki pomenijo nacionalistično, beli vladno ozemlje.

Št. 1. — Stanje 18. julija 1936, ko so prvi Francovi oddelki prepluli Gibraltarski in se izkrcali pri Cadixu.

Št. 2. — 10. avgust 1936: Franco je že zavzel Seviljo, general Mola prodira na severu iz Burgosa in Salamance.

Št. 3. — 23. avgusta 1936: Nacionalisti so zavzeli Avilo in Badajoz.

Št. 4. — 4. septembra 1936: Padec Iruna, general Yague osvobodi Toledo in kadete v Alcazarju, februarja 1937 zasedba Malage.

Št. 5. — Junij, julij, avgust 1937: Zavzetje vsega severnega konca španskega polotoka. Padec Bilbao, Santanderja in Asturije.

Št. 6. — Položaj letos aprila meseca: Prodor nacionalistov do Sredozemskega morja.

Zadnja slika: Stanje, kakršno je danes, po dveh letih vojskovanja.

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 20. julija: 12 Vsakemu nekaj (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Kvarter Stritar pole narodne pesni, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 14. Napovedi — 18 Poskočnice (plošče) — 18.40 O pomenu čimnikarstva (g. prof. France Vodnik) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Življenje in delo dr. Božidara Petranovića (A. Vencelj, književnik, Zagreb) — 19.50 Nekaj Dvorakovih orkestralnih skladb (plošče) — 20.20 Klavirska ura, Josip Prohazka — 21. Praški učiteljski zbor (plošče) — 21.20 Cimermanov kvartet — 22. Napovedi, poročila

Drugi programi

Sreda, 20. julija: Belgrad: 20. Različne pesmi, 20.30 Zab. program, 21.30 Plošče — Zagreb: 20. Plošče po željah, 22.20 Ples. gl. — Varšava: 21.10 Chopinov večer, 22. Schubert na ploščah — Praga: 20.35 Koncert češke filharmonije — Milan: 20.30 Pestra gl., 21. Koncert godbe na pihala, 22. Koncert violončela, 23.15 Ples. gl. — Rim: 21. Pester konc., 22.15 Koncert, nevsakega zbora, 23.15 Ples. gl. — Budimpešta: 21.45 Radio-koncert, 23.30 Cig. ork. — Dunaj: 20.10 Tovariš, kje si? 21. Simfonični orkester, 22.30 Pestra gl. — München: 19.15 Pestra gl., 21. Augsburg: Zvočna slika,

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Svetle pege so vzplamtevale, se premikale sem in tja kakor soj plamenici na steni in spet ugašale. Odprla se je tema, otrok je spal. Potem se je igra pričela znova, vedno malo bolj oddaljena, vsak dan malo razločnejša in nič več tako globoko v njem samem.

S tistim, kar je videl, se je ponavadi družil kakršen koli šum. Klopotanje, ploskanje, kakor so se pač bližale ali odhajale sence, grgranje, prhanje, sikanje, petje. Včasih je bilo rjovenje in ropot, da se je čudil. Potem je moral vpiti. Tedaj so se vsi šumi zavijali v njegov lasten glas in vse je izginjalo v hrušču.

Ko je odkril prostor, v katerem je živel, je prišla na vrsto smer šumov in mu dajala veliko posla. Med tem je svet zunaj bil vsak dan bolj večje, bolj svež in lepši. Ves nejevoljen se je po grezal v spanje, ves radosten se je prebujal v luč. Samo v luči je živel. Iz nje so se otroku porajale vse oblike stvari kakor iz nič, zanj se je vse to spet godilo natanko tako kakor pri prvem stvarjenju. Otroci in vodnjaki sta pela za stavo v soju prvega življenjskega jutra.

Contessina je razvesila perilo po vrvi in stekla k malčku. Zelo rada ga je imela. Doma je imela tri svoje, a bile so vse zgolj temnolase deklice, rjavih oči. Plavi lasje, sinjive oči možička na steni so se ji zdele kakor z drugega in boljšega sveta. Po ženski šegi je pred otrokom vžujala vse vrste šumov. Bila je to govorica hrušča, ki mu je dopovedovala, da so z njim zadovoljni in naj potolažen živi tako dalje.

Contessina je čakala medtem, da so sestre odšle k maši v kapelo. Nekaj starih je čisto v belem in z mogočnimi avbami na glavi sedelo na marmornati klopi v soncu. Poglasno so mornjale jutranjo molitev pred se. Zvenelo je tako, kakor da bo šlo vekomaj naprej, nič drugače kakor šum vodnega curka.

Tedaj je zadonel zvon. Sestre so vstale, se zvrstile po dve in dve in izginile po hodniku proti kapeli. Med potjo so zapele drhtečo jutranjico.

Golobi so se na novo zbrali ob vodnjaku in začeli v pričakovanju poplesavati in debljati. Vedno več jih je priletavalo s šumom, kakor da kdo trga svilu.

Contessina ga je vzela s stene, ga razvila in sedla z njim na

30 rob vodnjaka. Stezal se je in hvaležno brcal. Golobi so prihajali vse bližje, sedali so ženi na rame in pokrivali tlak kakor prevleka iz lesketajočega se bronu.

Contessina je vzela iz krila torbo in začela stresati ječmen. Skozi živo kovino so tekli valovi razburjenja.

Contessina in malček sta se smejala. Otroci ji je tipal po prsih. Dala mu je piti.

Contessina se je ozrla k bronastemu kipu pod drevosom in se v srcu pobožno pogovarjala z njim. Ustnice se ji pri tem niso premikale.

»Ljubi Gospod Kristus, ti si kot fantek tudi krnil golobe in si bil tudi otročiček, kakor tam gori v kapeli, kjer ležiš Mariji na roki. Contessina je uboga in more k tvojemu oltarju prinesiti samo nekaj vina iz Jacopovega vinograda. Toda kljub temu, saj ga je pater Ksaver blagoslovil in ga bo spremenil v tvojo kri. Usmili se me! In vzemi kot dar tudi mleko svoje služabnice, ki ga zdaj delim med svoje malčke in med tega tvojega najdenčka. Oh, ljubi Gospod Jezus, zaradi svoje ljube Matere me nikar ne pozabi.«

Contessini so se oči napolnile s solzami. Vzela je otroka od prsi, se pokrivala in si poškopila malo vode v obraz.

Toda malček je bil še lačen. Zato je iz žepa, kjer je imela spravljeno zalogo za zobanje, vzela platenno vrečico in jo razgrnila na robu vodnjaka. V vrečici so bili kosci mehko kuhane klobase, kozjega sira, praženega na moki, na drobno sesekljana rumena pesa, česen in peteršilj. Vse skupaj je bilo zapečeno v nekako pogačo.

Contessina je nekaj tega pečiva zdrobila in ga v snažni kameniti vdolbini zmešala z vodo, da se je spremenilo v lepljivo kašo. To je pogrela na soncu. Potem je s prsti krnila malčka. To je bila nevarna jed. Cesarjeve vojake so v detinstvu hranili s tem.

Potem se je Contessina spet spravila na svoje delo. Položila je otroka na kup umazanih cunj, da je na soncu kmalu zaspal.

Nun nikdar ni bilo pred poldnevom nazaj. Contessina je iztrpavala platenno perilo z lesenim perilnikom. Potem ga je izpirala v vodi, dokler ni bilo prav čisto. Nazadnje ga je položila na sonce sušiti.

Po tem delu je vzela malčka s tal in ga odnesla k vodnjaku. Z naglim pogledom na sončno uro se je prepričala, da se ji ni treba bati nobene motnje. Potem se je z otrokom zavijala v vodnjak ter se polagoma potopila v školkasti skladi.

Malček je prhal in se je prijel. Ko pa je začutil prijetno mokrino na telesu, je spustil žensko in veselo čofal po vodi.

Ostala sta v vodi nekaj trenutkov, potem se je Contessina naglo oblekla, malček pa se je ta čas sušil na soncu. Previla ga je v čiste povoj, potem ga pa spet privezala na deščico tako, da je imel samo roke proste.

Ko so se sestre vrnile iz cerkve, je spet tiho visel pod svojim obokom na steni.

Ko je bil večji, je smel laziti po dvorišču. Igral se je na soncu s kamenjem in odpadnimi vejicami. Pozneje se je učil stati pokoncu in je z nogami čofotal po vodi. Vzklikal je bronastemu dečku nad vodnjakom, toda molčeči mladenič je kar naprej tiho zrl na studenec in ni nič odgovoril.

Contessina bi bila malčka nadvse rada vzela s seboj domov. Ko je rastle, je začel opazati, da je sam. Nič bi mu ne bilo ljubše, kakor da bi se popoldne podil z njenimi dekletci po mali domačiji. Toda njeni boječi predlogi so naleteli na odločno odklanjanje pri prednici.

Različne čudne okoliščine so se združile v dobrem in hudem, da bi fantka, ki je prišel sem tako skrivnostno in tako neprimerno, obdržale v samostanu. Da je konec koncev ušel od tam in si dobil v svetu ime, je bila povečini njegova lastna zasluga.

Prvo, česar se je razločno spominjal, je bil pogled na njegov lasten obraz v vodnjaku. Torej je prišel konec koncev še drug fantek in se je hotel z njim igrati!

Otročiček je dirjal za njim in ga preganjal okrog vodnjaka.

»Antonio!«

To je bil glas ene starih nun, ki je smehljaje se obstala in ga opazovala pri tem lovu.

Torej se je deček v vodnjaku imenoval Antonio! To bo njegov najboljši in nekaj časa edini prijatelj. Z njim se je dalo dosti bolj pogovarjati, kakor z bronasto podobo, ki se ji poteze niso nikdar spremenile. Otroci v vodi pa je premikal ustnice in se človeku smejal.

Od zdaj dalje tudi deček na dvorišču ni več dal glasu od sebe, kadar je premikal ustnice.

Govoril je vendar Antonio v vodi. Antonio na dvorišču je samo poslušal.

Ni trajalo dolgo, pa je Antonio res razločno slišal, kaj mu pripoveduje glas v vodnjaku. Pogovori med njima so trajali ure in ure. Stare nune, ki so sedele po dvorišču z brevijem ali z okvirjem za vezenje v roki, so se drezale in se smehljale. Njihovi razgovori so bili vedno bolj zamolkli kakor mrmranje vode.

Nekega dne pa se je zgodilo tisto, česar si je Antonio vedno tako srčno želel: Razgovora med njim in njegovo podobo se je udeležil tudi mladenič iz bronu. Potem so se jim pridružili še otroci iz Kola, ki se je vleko ob robu okvirja pri vodnjaku. To je bila vrsta plesočih postav, ki so nosile kito bršljana. Težko je bilo z njimi, zakaj drug je bil natančno podoben drugemu. Človeku se je zvrtilo v glavi, če jih je pogledal. Tudi igrati se je bilo težko z njimi. Če je hotel vzeti enega ali dva izmed njih iz vrste, ni nikdar vedel, kje naj neha.